

*And then went down to the ship,
Set keel to breakers, forth on the godly sea, and
We set up mast and sail on that swart ship,
Board sheep aboard her, and our bodies also**

EZRA PAUND

*Jerusalim i ja smo kao slep i sakat:
On vidi i za mene
Do Mrtvoga mora, do poslednjih vremena.
Ja njega nosim na ramenima
I tako pod njim hodam po tami.*

JEHUDA AMIHAI

* A onda se ukrcasmo na brod,
Kobilicom kroz besne talase, ka pučini koja se samo Bogu pokorava, i
Podigosmo jarbol i razapesmo jedra ovog od sunca pocrneloga broda,
Uvedosmo i ovce na njega, kao i sopstvena telesa.

I

sve je teže u zrelo doba sve zvoni lažnije pomalo metalno kao kad se sudare dva bronzana oružja ona nas vraćaju nama samima ne puštajući nas da izidemo ni iz čega lepa je to tamnica, putuje se sa mnogo toga, dete koje nismo nosili zvezdica od češkoga kristala talisman pokraj snegova koje gledamo kako se tope, posle preokreta Golfske struje što je uvod u zahlađenje, stalaktiti u Rimu i ledeni breg u Egiptu, ne prestaje kiša nad Milanom, propustio sam avion imao sam hiljadu pet stotina kilometara vozom pred sobom ostaje mi još pet stotina, Alpi su jutros sijali kao noževi, drhtao sam od iscrpenosti na sedištu ne mogući da zatvorim oči kao sasvim iznureni narkoman, u vozu sam razgovarao sa sobom glasno, ili sasvim tiho, osećam se mnogo starim želeo bih da konvoj nastavi nastavi da ide do Istanbula ili Sirakuze da ide bar do kraja on treba da zna da ide do kraja puta mislio sam oh treba me stvarno žaliti sažaljevaao sam sebe u onom vozu čiji vam ritam otvara dušu sigurnije nego skalpel, puštam da sve prolazi sve pobegne sve je teže u vremena koja jure duž pruga voleo bih da se jednostavno prepustim da me neko vodi od mesta do mesta kao što je logično za putnika kao slepac kojeg uzimamo za ruku dok prelazi opasan put ali ja idem upravo od Pariza za Rim, a na glavnoj stanici u Milanu, u tom Ahenatonovome hramu lokomotiva gde se zadržava nešto tragova snega uprkos kiši ja se šetkam, gledam ogromne egipatske stubove koji podupiru tavanicu, ispijam čašicu iz dosade, na nekoj terasi što gleda na koloseke kao što druge gledaju na more, to mi nimalo ne prija nije to bio trenutak kada se pije u nečiju slavu, mnogo je stvari koje vas skreću sa puta, zbog kojih se čovek izgubi a alkohol je

jedna od njih on mu produbljuje rane kada se nađe sam na ogromnoj ledenoj železničkoj stanici opterećen putnim ciljem koji ima pred sobom i iza sebe istovremeno: a voz ipak nije kružan, on ide od jedne do druge tačke ja sam u orbiti kružim kao kamenčić, osećao sam se kao kamen male težine kada mi se na peronu obratio čovek, znam da privlačim lude i poremećene u ova vremena: oni prodiru u moju krhkost nalaze za sebe ogledalo ili drugara po oružju a ovaj je stvarno ludi sveštenik nekog nepoznatog božanstva na glavi mu vilenjačka kapa i zvonce u levoj šaci, pruža mi desnu i više na italijanskom „druže poslednji stisak ruke pre kraja sveta“ ja ne smem da je prihvatim bojeći se da je on u pravu, može imati četrdeset godina ne više i onaj oštri i ispitivački pogled poremećenih koji vas ispituju jer su otkrili u vama trenutnoga brata, oklevam pred pruženom rukom prestravljen pred tim osmehom rastrojenog čoveka i odgovaram mu „ne hvala“ kao da mi prodaje novine ili mi nudi pikavac, onda ludak protrese zvonce i počinje da se smeje nekim dubokim zloslutnim glasom pokazujući na mene prstom rukom koju mi je ponudio, onda pljuje na pod, udaljava se a ogromna gotovo beznadežna samoća veje peronom u tom trenutku dao bih bilo šta za ruke ili ramena čak i voz koji me nosi ka Rimu odustao bih od svega samo da se neko pojavi tu i da stoji usred stanice, među senkama, među ljudima bez ljudi putnicima privezanim za svoje telefone i kofere, svi oni što će nestati i odustati od svojih tela tokom kratkog međuvremena koje će ih odvesti od glavne u Milanu do stanice Fosoli Bolcano ili Trsta, pre dosta vremena na stanici Lion u Parizu neki poremećeni mistik takođe mi je najavio kraj sveta i bio je u pravu, onda sam se razdelio nadvoje u ratu i skršio kao sićušni meteor, od onih koji ne sijaju ni na nebu, prirodna granata čija je masa po rečima astronoma beznačajna, rastrojeni sa stanice u Milanu me podseća na poremećenog sa stanice Lion u Parizu, sveca, ko zna, možda je to bio isti čovek, možda smo rasli u istom ritmu svaki na našoj strani svaki u našoj odgovarajućoj ludosti koje se sreću na peronu broj 14 stanice u Milanu, gradu sa imenom ptice grabljivice i španskog vojnika, postavljene na ivici ravnice kao na ledniku koji su izbljuvali Alpi čije sam vrhove video, kremene oštrice koje paraju nebo i daju ton apokalipse što je potvrđuje vilenjak sa

zvoncetom u ovom svetištu napretka što i jeste *stazione di Milano Centrale* izgubljena u vremenu kao što sam ja ovde izgubljen u prostoru elegantnoga grada, sa povezom na oku kao Mijan Astraj ćoravi general, ptica grabljivica, grozničava, spremna da rastrže živa drhtava tela pa da se odmah vrati svetlosti leta i opasnosti: Mijan Astraj bi tako voleo da Madrid postane novi Rim, služio je Franka iberskog dučea svojeg ćelavog idola u onom velikom ratnom preludijumu 1940-ih godina, taj ćoravi i borbeni oficir je bio legionar vikao je *viva la muerte* živela smrt kao dobar ratnički prorok, a bio je u pravu, navala smrti će se razigrati sve do Poljske, podići visoki val leševa čija pena će na kraju dotaći, u Trstu ili u Hrvatskoj, obale Jadrana: mislim na Mijana Astraja i na njegovu kontroverzu sa Unamunom strogim sveštenikom kulture dok putnici žure na peron da se ukrcaju prema kraju sveta u voz koji ih vodi pravo tamo, Unamuno je bio filozof toliko klasičan i toliko otmen da nije video kako se bliži pokolj, nije mogao shvatiti da je ćoravi general bio u pravu kad je vikao *živela smrt* pred svojom pastvom jer je taj kobac osetio (životinje drhte pred oluju) da će se strvina pojaviti, da će smrt doživeti nekoliko godina obilja, pre nego što i sama ne završi u nekom vozu, nekom vozu između Bolcana i Birkenaua, između Trsta i Klagenfurta ili između Zagreba i Rima, gde se vreme zaustavi, kao što se zaustavilo za mene na tom peronu oivičenom vagonima, žestokim i dahćućim motornim lokomotivama, zastoj između dve smrti, između španskog vojnika i železničke stanice istog imena, ubitačan kao Ares i sam bog rata – mahinalno palim poslednju cigaretu treba se pripremiti za put, za presedanje kao i svi ostali što žure peronom na glavnoj u Milanu u traženju neke ljubavi, nekog pogleda, nekog događaja koji ih čupa iz beskrajnih krugova, iz točka, nekog susreta, bilo čega da bi umakli sebi samima, životnoj trgovini, sećanju na strahovanja i zločine, veoma je čudno što baš u ovom trenutku nema nijedne žene na peronu, tako pobuđen sećanjem na Mijana Astraja i njegovo pokriveno oko penjem se i sam u transitalijanski ekspresni voz koji je morao biti vrhunac napretka tehnologije od pre deset godina jer su vrata u njemu bila automatska i premašivao je dve stotine kilometara na sat na pravoj otvorenoj pruži po lepom vremenu a danas, malo bliže kraju sveta,

to je samo voz: tako je sa svačim kao što je sa vozovima i automobilima, zagrljaji, lica, tela njihova brzina njihova lepota ili ružnoća izgledaju vrlo smešni nekoliko godina kasnije, kada istrule ili zarđaju, kada sam prekoračio stepenicu evo me u nekom drugom svetu, sve je obloženo somotom, toplotom takođe, napustio sam i samu zimu popevši se u taj vagon, ovo je putovanje u vremenu, ovo je dan drugačiji od ostalih, ovo je poseban dan 8. decembar dan Bezgrešnog začeca a ja upravo propuštam papinu propoved na Španskom trgu dok neki ludak dolazi da mi najavi kraj sveta, mogao sam poslednji put videti prvosveštenika, videti duhovnog potomka prvog palestinskog vođe jedinoga koji je postigao neki rezultat, međutim ništa unapred nije postigao taj ubogi Levantinac bez prebijene pare koji nije za života napisao ni jedan jedini red, napolju na susednom koloseku stoji voz a neka lepa devojka iza prozora ima nešto u pogledu, mislim da razgovara sa nekim koga ne vidim, stvarno je vrlo blizu mene u stvari najviše metar dele nas dva dosta prljava okna treba da budem jak ne mogu se zadržavati na licima mladih žena moram da ojačam da dobijem zalet za kilometre koji mi predstoje zatim za prazninu i strah i trepet sveta menjam život zanimanje bolje je ne misliti na to, stavio sam koferčić iznad svojeg sedišta neupadljivo ga privezao za šipke nosača bolje bi bilo zatvoriti oči za trenutak ali na peronu policajci stojeći na električnim kolicima sa dva točka kao Ahil ili Hektor bez konja jure nekog mladog crnca koji beži u smeru koloseka izazivajući čuđenje i uzbuđenje putnika, plavi anđeli, možda najavljiivači apokalipse, jašu na nekom čudnom plavom trotinetu, svi silaze da posmatraju prizor, Tidejev sin i Palada Atina jurišaju na Trojance, nekoliko desetina metara od mene prema lokomotivi jedan od dvojice karabinjera stiže do begunca pa neobično žestokim pokretom uz pomoć brzine svojeg vozila gurne bespomoćnog čoveka na jedan od betonskih stubova u sredini perona, begunac se pribija uz beton glava mu udara u stub on pada, pada na stomak usred železničke stanice Milano Glavna tačno na vreme da mu drugi anđeo skoči na krsta i onesposobi ga da se pokrene, sedeći mu na bubrezima kao kada krotitelj ili seljak vezuje nepokornu životinju, a onda popevši se na svoju mašinu vuče zločinca koji posrće na drugom kraju lanca praćen zadivljenim

šaputanjem okupljenog naroda, antički prizor trijumfa, lancima vezani pobeđeni se vode vezani za kola pobjednika, odvlače ih prema dubokim lađama, crncu je lice oteklo a iz nosa mu curi krv uzdignute je glave pomalo ne verujući svi se opet penju u vagon događaj je završen pravda je pobedila samo nekoliko minuta pre polaska, bacam pogled na kofer, plašim se da neću uspeti da zaspim da će me nešto progoniti čim zadremam čim umanjim opreznost ušunjaće mi se u san ili pod očne kapke da bi ih podiglo kao kada se odškrine prozorski kapak ili venecijanski zastor, odavno već nisam mislio na Veneciju, na zelenu vodu Carinskog rta, na maglu u kvartu Zattere i na jaku hladnoću pri pogledu na groblje sa stanice *Fondamente Nuove*, po povratku iz rata, nisam mislio na ombre što su u Veneciji čaše za vino a pije se iz njih zimi počev od pet sati uveče, ponovo vidim slovenske violiniste koji su svirali Japancima, Francuze u jeku karnevalske maskarade, bogatog frizera iz Minhena što je bio kupio palatu na Grand kanalu, a voz odjedanput kreće naginjem glavu unazad krenulo je više od pet stotina kilometara pre kraja sveta